

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

๑. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๒. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มี ๒ กลุ่ม คือ นักศึกษาทั่วไป และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling)^๑ จากนักศึกษาที่เข้าใช้สำนักหอสมุดกลางโดยเฉลี่ยต่อวันในปีการศึกษา ๒๕๒๔ ได้แก่ นักศึกษาทั่วไปจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^๒ ๑๓๐ คน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย^๓ ๑๓๐ คน และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่^๔ ๑๓๐ คน กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^๕ ๔๐ คน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย^๖ ๑๖ คน

^๑Hubert M. Blalock, Social Statistics, 2d ed. (Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha, 1972), pp. 527-529.

^๒มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สำนักหอสมุด, "สถิติผลงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๒๕." (อัตสำเนา)

^๓จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันวิทยบริการ, หอสมุดกลาง, "สถิติผลงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๒๕." (อัตสำเนา)

^๔มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สำนักหอสมุด, "ปริมาณงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๒๕" (อัตสำเนา)

^๕สัมภาษณ์ กุศลรัตน์ สุวรรณรัตน์, หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๓ ธันวาคม ๒๕๒๔

^๖สัมภาษณ์ อัมพร ทิยะระ, หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๑๘ มกราคม ๒๕๒๕

และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่^๑ ๖๔ คน รวมทั้งสิ้น ๕๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖

๒. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยจะใช้มีดังนี้

๑. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ และวัสดุการอ่านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

๒.๒ สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อบรรณารักษะระหว่างนักศึกษาทั่วไปและนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยดังกล่าวโดยศึกษาจากตำราต่าง ๆ จากแบบสอบถามของงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ซึ่งมีหลายแบบด้วยกันคือ แบบเติมคำ แบบกำหนดข้อความให้เลือกตอบเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๒ คำตอบ แบบมีหลายข้อความแต่เลือกเพียงหนึ่งคำตอบ แบบให้เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบจากหลายคำตอบ แบบจัดอันดับความสำคัญ และแบบประมาณค่าโดยกำหนดค่าเป็น ๕ ระดับ จากน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก จนถึงมากที่สุด

ผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้นออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว และข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบ เช่น เรื่องเพศ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชา คณะและมหาวิทยาลัยที่สังกัด รวมทั้งการใช้หอสมุดกลาง และจุดมุ่งหมายในการใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เหตุผลในการเลือกและไม่เลือกเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอกของนักศึกษา เพื่อต้องการจะทราบว่านักศึกษามีความรู้และความสัมพันธ์กับบรรณารักษะมากน้อยเพียงไร

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบรรณารักษะ แบ่งออกเป็น ก. คุณลักษณะของบรรณารักษะที่ต้องการ ข. ทัศนคติที่มีต่อบรรณารักษะ

เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาทั่วไป และนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน ๑๐ คน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อบกพร่องของแบบสอบถาม และแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามที่สมบูรณ์ขึ้นมาใหม่ นำไปแจกกลุ่มตัวอย่างตามข้อ ๑

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้นักศึกษา (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ครอบด้วยตนเองในตอนปลายภาคการศึกษาต้น และต่อเนื่องมาจนถึงภาค ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๔ ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่า จำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด ๕๑๐ ฉบับ ได้รับคืนมา ๔๗๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕๓

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รวม ๔๗๗ ฉบับ แยกเป็นนักศึกษาทั่วไป ๓๕๗ คน และนักศึกษาภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จำนวน ๑๒๐ คน ดูรายละเอียดตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของนักศึกษาทั่วไปและนักศึกษาภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย	นักศึกษาทั่วไป		นักศึกษابรรณารักษ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมศาสตร์	๑๓๐	๓๖.๔๑	๔๐	๓๓.๓๓
จุฬาลงกรณ์	๑๓๐	๓๖.๔๑	๑๖	๑๓.๓๔
เชียงใหม่	๔๗	๒๗.๑๘	๖๔	๕๓.๓๓
รวม	๓๕๗	๑๐๐.๐๐	๑๒๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาทั่วไปที่ตอบแบบสอบถามแยกเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะมีจำนวน เท่ากันคือจำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๑ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑๘ สำหรับนักศึกษภาควิชาบรรณารักษศาสตร์นั้น พบว่ามหาวิทยาลัย เชียงใหม่มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓ รองลงมาคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๔ ตามลำดับ

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติโดยนำคำตอบมาแจกแจงความถี่และ เรียงตามลำดับข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อให้ได้คำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัยด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

๑. กำหนดน้ำหนักคะแนน

ก. การกำหนดน้ำหนักคะแนนตามความหมายในกรณีแสดงทัศนคติต่อ
บรรณารักษ์ว่า เป็นบุคคลในแง่ต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

น้ำหนักคะแนน	ความหมาย
๕	เห็นด้วยมากที่สุด
๔	เห็นด้วยมาก
๓	เห็นด้วยปานกลาง
๒	เห็นด้วยน้อย
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข. การแปลความหมายจากมัชฌิมเลขคณิตที่ได้จากข้อ ก. ใช้เกณฑ์
ขอบเขตต่อไปนี้เป็นตัวกำหนด

๔.๖ - ๕.๐๐	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
๓.๖ - ๔.๕	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
๒.๖ - ๓.๕	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
๑.๖ - ๒.๕	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
๑.๐ - ๑.๕	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

๒. การเปรียบเทียบเป็นร้อยละ ในกรณีที่ต้องการแสดงจำนวนหรือปริมาณ
ใช้สำหรับข้อมูลตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวแต่ละข้อมูลเบื้องต้น

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

๓. การหาค่าสถิติพื้นฐาน ใช้สรุปข้อมูล

๓.๑ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean หรือ $\bar{X}$)

$$\text{ใช้สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

๑ ประคอง กรรณสูตร, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ ๖.

(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๔๐-๔๒.

โดย	$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ยของข้อมูล
	X	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทนจำนวนคนในกลุ่ม

๓.๒ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)

$$\text{ใช้สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N}\right]^2}$$

โดย	S.D.	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
	X	แทนคะแนนดิบจากข้อมูลแต่ละตัว
	fx	แทนผลรวมของคะแนนดิบทั้งหมด
	N	แทนจำนวนคนในกลุ่ม

๔. สัมประสิทธิ์สอดคล้องของเคนคาลล์ (Kendall's Coefficient of Concordance, W)^๑ ใช้หาความสอดคล้องการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะ
บรรณาการที่ต้องการ สำหรับกลุ่มต่าง ๆ

$$\text{ใช้สูตร } W = \frac{12R_j^2}{n^2 k(k^2 - 1)} - \frac{3(k+1)}{k-1}$$

โดย	W	แทนสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง ๐ และ ๑
	R_j	แทนผลรวมของอันดับที่ของลักษณะ
	n	แทนจำนวนผู้จัดอันดับ
	k	แทนจำนวนลักษณะที่จัดอันดับ

^๑ทรี รื่นจินดา, สถิติไร้พารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics)

(กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔), หน้า ๑๙๘.

๔. การทดสอบแบบ F-test, t-test และ LSD ใช้เปรียบเทียบทัศนคติ
ต่อบรรณารักษ์ของกลุ่มต่าง ๆ

๔.๑ F-test^๑ ใช้เปรียบเทียบหลายกลุ่ม

ใช้สูตร $F = \frac{S_a^2}{S_w^2}$

โดย F แทนอัตราส่วนค่า F
 S_a^2 แทนความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 S_w^2 แทนความแปรปรวนภายในกลุ่ม

๔.๒ t-test^๒ ใช้เปรียบเทียบสองกลุ่ม

ใช้สูตร $t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1-1)S_1^2 + (N_2-1)S_2^2}{N_1+N_2-2} (1/N_1+1/N_2)}}$

โดย t แทนค่าของความแตกต่าง
 N_1, N_2 แทนจำนวนตัวอย่างของกลุ่ม ๑ และ ๒
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทนค่ามัธยฐานเลขคณิตของกลุ่ม ๑ และ ๒
 S_1, S_2 แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
 กลุ่ม ๑ และ ๒

๔.๓ LSD (Least Significant Difference, LSD)^๓

ใช้สูตร $LSD (\alpha) = \frac{t_{\alpha/2}^{\sqrt{v}}}{\alpha/2} \sqrt{2MSE/N}$

โดย LSD แทนค่าผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
 $\frac{t_{\alpha/2}^{\sqrt{v}}}{\alpha/2}$ แทนค่าจากตาราง
 $MSE = \frac{S_w^2}{w}$ แทนความแปรปรวนภายในกลุ่ม

^๑ ตรี รื่นจินดา, คู่มือสถิติจิตวิทยา (Psychological Statistics)

(กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๕), หน้า ๒๑๐.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๖.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๐.